

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.06.2001, sp. zn. 11 Tz 129/2001, ECLI:CZ:NS:2001:11.TZ.129.2001.1

Číslo: 41/2002

Právní věta:

I. Předmětem trestního stíhání je vždy skutek, v němž je spatřován trestný čin, přičemž podstatou skutku je trestněprávně relevantní jednání pachatele a jím zapříčiněný trestněprávně významný následek. Od skutku je nutno odlišovat jeho popis, který musí obsahovat ty skutkové okolnosti, které jsou právně významné z hlediska naplnění jednotlivých znaků skutkové podstaty stíhaného trestného činu. I když v případě obviněného stíhaného pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák. není v popisu skutku uvedeno, že pachatel zranil také další osobu, a to např. proto, že její zranění nepředstavovalo takové ublížení na zdraví, jaké předpokládá tato skutková podstata, nic to nemění na tom, že stíhaným skutkem došlo také k poškození této osoby a popřípadě i ke vzniku majetkové újmy. V takovém případě nic nebrání tomu, aby bylo rozhodnuto o povinnosti obviněného k náhradě škody způsobené zraněním této osoby, neboť k jejímu vzniku došlo zaviněným protiprávním jednáním obviněného, pro které je trestně stíhán, a vzniklá škoda je v příčinné souvislosti s tímto jednáním.

II. Ze samotné systematiky druhů trestů uvedené v § 27 tr. zák. nelze dovodit, že trest obecně prospěšných prací by bylo možno obecně pokládat za mírnější trest než trest odnětí svobody, jehož výkon byl podmíněně odložen (srov. rozhodnutí pod č. 56/1997 Sb. rozh. tr.).

III. Není vyloučeno uložení trestu obecně prospěšných prací v takové výši, že uložený počet hodin tohoto trestu činí z pohledu případné jeho přeměny v trest odnětí svobody (§ 45a odst. 4 tr. zák.) méně, než je dolní hranice trestní sazby stanovené pro příslušný trestný čin, pokud jsou při ukládání trestu splněny podmínky vymezené zejména v ustanoveních § 23 odst. 1 tr. zák., § 31 odst. 1 tr. zák. a § 45a tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.07.2001

Spisová značka: 11 Tz 129/2001

Číslo rozhodnutí: 41

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Jednota skutku, Náhrada škody, Obecně prospěšné práce

Předpisy: § 228 odst. 1 tr. ř.

§ 3 odst. 1 tr. zák.

§ 45 tr. zák.

§ 45a tr. zák.

§ 58 a násl. tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ve prospěch i v neprospěch obviněného L. M. proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 1. 2001 sp. zn. 6 To 613/2000 v trestní věci vedené u Okresního soudu v Přerově pod sp. zn. 3 T 342/99.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Přerově ze dne 6. 9. 2000 sp. zn. 3 T 342/99 byl obviněný L. M. uznán vinným trestnými činy ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák. a ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 písm. d) tr. zák., kterých se podle zjištění okresního soudu dopustil tím, že dne 6. 6. 1999 kolem 01.00 hod. v obci V. ve směru jízdy na obec T. řídil v opilosti motocykl a na přímém úseku vozovky nepřizpůsobil rychlost jízdy svým schopnostem a nevěnoval se plně řízení, v důsledku čehož dostal s motocyklem na krajnici smyk a havaroval vpravo mimo vozovku, kde srazil zde stojícího poškozeného M. S., který utrpěl zranění s délkou doby léčení a pracovní neschopnosti výrazně přesahující dobu 6 týdnů, přičemž podle lékařského vyšetření provedeného ve 02.30 hod. bylo v krvi obviněného zjištěno 1,12 promile alkoholu.

Za to byl obviněnému uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání 9 měsíců, přičemž výkon tohoto trestu byl podmíněně odložen na zkušební dobu 18 měsíců, a současně mu bylo uloženo, aby podle svých sil uhradil škodu způsobenou trestným činem. Dále mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu 30 měsíců. Bylo rozhodnuto také o jeho povinnosti zaplatit na náhradu škody poškozenému M. S. částku 17 625 Kč a VZP v P. částku 4828 Kč.

K odvolání státního zástupce podaného v neprospěch obviněného L. M. Krajský soud v Ostravě jako soud odvolací rozsudkem ze dne 23. 1. 2001 sp. zn. 6 To 613/2000 zrušil podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. výše citovaný rozsudek Okresního soudu v Přerově v celém rozsahu a za splnění podmínek § 259 odst. 3 tr. ř. ve věci znovu rozhodl tak, že uznal obviněného L. M. vinným výše uvedenými trestnými činy, a to na stejném skutkovém podkladě, jak to učinil Okresní soud v Přerově, jen s tím rozdílem, že obviněný měl v době řízení v krvi 1,30 promile alkoholu. Obviněnému pak uložil úhrnný trest obecně prospěšných prací ve výměře 300 hodin, dále trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu 4 let a ve shodě s rozsudkem soudu prvního stupně rozhodl o povinnosti obviněného nahradit škodu poškozenému M. S. a VZP v P.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal ministr spravedlnosti podle § 266 odst. 1, 2 tr. ř. a ve lhůtě uvedené v § 272 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona. Podle názoru ministra spravedlnosti byl uvedeným rozsudkem porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1 a § 259 odst. 3 tr. ř., a to ve vztahu k § 224 odst. 1, 2 tr. zák. a k § 228 odst. 1 tr. ř., dále pak v ustanoveních § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zák., a to ve vztahu k ustanovení § 45 odst. 1 tr. zák.), a v řízení mu předcházejícím v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 224 odst. 1, 2 tr. zák. a k ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř., a to ve prospěch i v neprospěch obviněného L. M.

Poté, co ministr spravedlnosti reprodukoval znění výše citovaných zákonných ustanovení, dospěl k závěru, že Okresní soud v Přerově jako soud prvního stupně neučinil ve věci úplná skutková zjištění, neboť pominul, že obviněný při dopravní nehodě motocyklem srazil nejen M. S., ale také L. S., která utrpěla zhmoždění pravé nohy v nártu s dobou léčení do 7 dnů, nevyžadující hospitalizaci ani pracovní neschopnost. Tato skutečnost chybí v popisu skutku ve výroku o vině, a přesto bylo

rozhodnuto o povinnosti obviněného zaplatit poškozené VZP v P. náhradu škody ve výši 109 Kč za náklady poskytnuté ambulantní péče této poškozené. Toto pochybení přehlédl i odvolací soud, který se ve výrokové části svého rozsudku nezmiňuje o poškozené L. S., a přesto také rozhodl o povinnosti obviněného nahradit VZP v P. náklady ambulantní péče této poškozené ve výši 109 Kč. V tomto směru došlo podle názoru stěžovatele k porušení zákona ve prospěch i v neprospěch obviněného.

V další části stížnosti pro porušení zákona zaměřené proti výroku o trestu napadeného rozsudku odvolacího soudu ministr spravedlnosti dovozuje, že uložený trest je ve smyslu ustanovení § 266 odst. 2 tr. ř. ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost a v rozporu s účelem trestu. V tomto směru byl podle názoru stěžovatele zákon porušen výlučně ve prospěch obviněného. Ministr spravedlnosti poukázal na to, že obviněný porušil několik zásadních ustanovení pravidel silničního provozu, a to konkrétně ustanovení § 7 odst. 1 písm. a) zák. č. 12/1997 Sb., o bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, které ukládá každému povinnost při účasti na silničním provozu chovat se tak, aby žádným způsobem neohrožoval život, zdraví nebo majetek jiných osob ani svůj vlastní, a dále povinnost přizpůsobit své chování zejména stavebnímu a technickému stavu pozemní komunikace, situaci v silničním provozu a svým schopnostem. Obviněný dále porušil ustanovení vyhlášky č. 99/1989 Sb., o pravidlech silničního provozu, a to § 5 odst. 1 písm. b) ukládající řidiči plně se věnovat řízení vozidla a sledovat situaci v silničním provozu, § 5 odst. 2 písm. b) zakazující řidiči řídit vozidlo po požití a pod vlivem alkoholických nápojů a § 16 odst. 1 příkazující řidiči přizpůsobit rychlost jízdy zejména svým schopnostem, vlastnostem vozidla a nákladu a povětrnostním podmínkám a jiným okolnostem, které je možno předvídat. Stejně tak nelze přehlédnout ani následek obviněným zaviněné dopravní nehody. Obviněný při havárii srazil dva chodce stojící mimo silnici, z nichž jeden utrpěl zranění v podobě těžké újmy na zdraví a druhý pouze náhodou utrpěl jen velmi lehké zranění, vyžadující toliko jednorázové ošetření. Všechny tyto okolnosti určují stupeň nebezpečnosti činu pro společnost a mají zásadní význam pro určení druhu a výše trestu.

Podle ministra spravedlnosti za těchto okolností nebylo možno dospět k závěru, že jsou splněny podmínky pro uložení trestu obecně prospěšných prací dle § 45 odst. 1 tr. zák., neboť hrubé porušení pravidel silničního provozu ze strany obviněného, jakož i způsobený následek nedovolují učinit závěr, že se jedná o méně závažný trestný čin. Krajský soud v Ostravě jako soud odvolací uložením tohoto druhu trestu nerespektoval všechna hlediska § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zák. Ministr spravedlnosti také poukázal na ustanovení § 45a odst. 4 tr. zák. o úpravě přeměny trestu obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody. Uložených 300 hodin obecně prospěšných prací by bylo možno přeměnit na 150 dnů odnětí svobody, což je ovšem pod dolní hranicí trestní sazby trestu odnětí svobody uvedené v § 224 odst. 1, 2 tr. zák. Dále je podle názoru stěžovatele nesprávný závěr odvolacího soudu, že uložením trestu obecně prospěšných prací namísto podmíněného trestu odnětí svobody k odvolání státního zástupce zpřísnil obviněnému trest. V tomto ohledu poukázal na taxativní výčet druhů trestů uvedený v § 27 tr. zák. s tím, že trest obecně prospěšných prací následuje až za trestem odnětí svobody. Na základě této systematiky dovozuje, že trest obecně prospěšných prací je mírnějším druhem trestu než trest odnětí svobody. V závěru stížnosti ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil, že napadeným rozsudkem byl ve výše již citovaných ustanoveních porušen zákon ve prospěch i v neprospěch obviněného L. M., aby dle § 269 odst. 2 tr. ř. tento rozsudek zrušil a dále postupoval dle § 270 tr. ř.

Nejvyšší soud z podnětu podané stížnosti pro porušení zákona přezkoumal v neveřejném zasedání podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a dospěl k závěru, že zákon porušen nebyl.

Předně Nejvyšší soud přezkoumal správnost postupu řízení, které předcházelo napadenému rozsudku, a nezjistil žádná taková pochybení, která by mohla mít vliv na věcnou správnost a zákonnost napadeného rozhodnutí, přičemž v řízení bylo také plně zachováno právo obviněného na

obhajobu.

Výrok o vině obviněného je založen na úplných a správných skutkových zjištěních. Není pochybností o tom, že dne 6. 6. 1999 kolem 01.00 hodin v obci V., okr. P., došlo k dopravní nehodě zaviněné obviněným L. M., a to způsobem blíže popsáním jak v napadeném rozsudku, tak v rozsudku soudu prvního stupně, a že při této dopravní nehodě došlo ke zranění M. S. Odvolací soud plně převzal skutková zjištění obsažená v rozsudku soudu prvního stupně a prvoinstanční rozsudek zrušil ve výroku o vině jen z toho důvodu, že vymezil míru ovlivnění obviněného alkoholem se zřetelem k času, kdy obviněný řídil motorové vozidlo. V důsledku toho oproti zjištění soudu prvního stupně o výši 1,12 promile alkoholu v krvi obviněného ve 02.30 hodin dne 6. 6. 1999 učinil závěr, že v době dopravní nehody, tj. o hodinu a půl předtím, měl obviněný v krvi 1,30 promile alkoholu. Odvolacímu soudu lze sice vytknout, že k tomuto upřesnění nepřistoupil na podkladě důkazů vykonaných v rámci odvolacího řízení, nicméně toto pochybení není takové povahy, aby z něj bylo nutno vyvozovat jakékoli důsledky v rámci řízení o stížnosti pro porušení zákona. Lze tak uzavřít, že v posuzované věci byl soudy obou stupňů správně zjištěn skutkový stav a tato správná skutková zjištění byla v souladu se zákonem kvalifikovaná jako trestné činy ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák. a ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 písm. d) tr. zák. Není také sporu o tom, že jednočinný souběh těchto trestných činů není vyloučen (viz rozh.č. 44/1998 Sb. rozh. tr.).

Pokud stížnost pro porušení zákona namítá, že ve výrokové části napadeného rozsudku není uvedeno, že posuzovanou dopravní nehodou došlo také ke zranění poškozené L. S., tato okolnost nic nemění na správnosti výroku o vině v tomto rozsudku. Předmětem trestního stíhání je skutek, v němž je spatřován trestný čin. Podstatou skutku je trestněprávně relevantní jednání pachatele a jím zapříčiněný trestněprávně významný následek. Od skutku jako takového je nutno odlišovat jeho popis, obsažený ve sdělení obvinění, v obžalobě a v meritorním rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení, který musí odpovídat požadavkům vyplývajícím z příslušných ustanovení trestního řádu (srov. např. § 160 odst. 1, § 177 písm. c/, § 120 odst. 3 tr. ř.). Z těchto ustanovení lze také dovodit, že v popisu skutku jsou zásadně obsaženy jen ty skutkové okolnosti, které jsou významné z hlediska naplnění jednotlivých znaků skutkové podstaty stíhaného trestného činu. Napadený rozsudek těmito kritériím odpovídá. Pokud v popisu skutku není uvedeno, že obviněný zranil také poškozenou L. S., nic to nemění na tom, že stíhaným skutkem došlo k jejímu zranění, které si vyžádalo toliko jednorázové ošetření, a že v důsledku toho vznikly náklady na účet příslušné zdravotní pojišťovny. Ostatně v opatření, jímž bylo obviněnému sděleno obvinění, byla tato okolnost (tj. zranění L. S.) uvedena. Později, když s ohledem na závěry vyplývající z lékařských zpráv bylo zřejmé, že tato skutečnost není trestněprávně relevantní, pak tato již není obsažena v popisu skutku v podané obžalobě a v rozsudcích obou soudů. Nicméně zůstává skutečností, že stíhaným skutkem došlo také ke poškození tělesné integrity L. S. a následně i ke vzniku majetkové újmy. Tyto závěry jsou pak významné z hlediska posouzení správnosti napadeného rozsudku ve výroku o náhradě škody. Poškozené byla poskytnuta zdravotní péče a příslušná zdravotní pojišťovna (VZP v P.) požadovala nahradit náklady ambulantního ošetření poškozené L. S. ve výši 109 Kč. Je tedy evidentní, že i v tomto rozsahu byla stíhaným skutkem způsobena škoda. Proto Nejvyšší soud neshledal porušení zákona, pokud soudy obou stupňů shodně zavázaly obviněného ve smyslu ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř. povinností zaplatit poškozené zdravotní pojišťovně také částku 109 Kč. Byly totiž splněny všechny zákonné předpoklady pro tento postup. Ke vzniku škody došlo zaviněným protiprávním jednáním obviněného, pro které je v posuzované věci trestně stíhán, a vzniklá škoda je v příčinné souvislosti s tímto jednáním. Výrok o náhradě škody tedy rovněž není v rozporu se zákonem.

Těžiště podané stížnosti se ovšem týká výroku o trestu. V tomto směru je třeba připomenout, že proti výroku o trestu lze úspěšně podat stížnost pro porušení zákona jen tehdy, jestliže došlo k porušení zákona takovou intenzitou, že uložený trest je ve zřejmém nepoměru k stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo poměrům pachatele, nebo uložený trest je v zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 266

odst. 2 tr. ř.).

Podle názoru Nejvyššího soudu v posuzované věci k takovému porušení zákona nedošlo. Lze souhlasit s podanou stížností pro porušení zákona jen v tom, že odvolací soud se v odůvodnění svého rozhodnutí blíže nezabýval splněním zákonných podmínek, zejména pokud jde o uložení trestu obecně prospěšných prací. Nicméně tento nedostatek nemění nic na tom, že uložením úhrnného trestu obecně prospěšných prací ve výši 300 hodin a trestu zákazu činnosti - zákazu řízení motorových vozidel na dobu 4 let odvolací soud dostatečně respektoval zákonná hlediska předpokládaná v ustanoveních § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zák.

Za trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák. byl obviněný L. M. ohrožen uložením trestu odnětí svobody na 6 měsíců až 5 let nebo peněžitým trestem. Za trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky mu podle ustanovení § 201 tr. zák. hrozil trest odnětí svobody až na 1 rok nebo zákaz činnosti nebo peněžitý trest.

Je skutečností, že obviněný se dopustil v jednočinném souběhu dvou trestných činů jednáním, kterým porušil ustanovení pravidel silničního provozu. Obviněný způsobil dopravní nehodu tím, že nepřizpůsobil rychlost jízdy svým schopnostem a nevěnoval se plně řízení, v důsledku čehož dostal smyk a havaroval. Při řízení byl také ovlivněn alkoholem, který požil před jízdou (podle tvrzení obviněného se jednalo o 3 půllitry piva). Vlastní způsob jízdy obviněného z pohledu porušení dopravních předpisů však není takové povahy, aby jej bylo možno pokládat za jízdu vyznačující se bezohledností či hazardérstvím. Nebylo přitom zjištěno, že obviněný jel rychlostí, která je podle pravidel silničního provozu nedovolenou rychlostí. V době řízení se nenacházel ve stavu nějaké těžší opilosti. Je faktem, že posuzovanou dopravní nehodou vzniklo poměrně závažné zranění u poškozeného M. S. a že při této nehodě došlo také k lehkému poranění další osoby. Je třeba ovšem také připomenout, že obviněný se trestné činnosti dopustil krátce po dovršení osmnáctého roku věku, tedy ve věku blízkém věku mladistvých. Z opisu z evidence Rejstříku trestů vyplývá, že v minulosti nebyl soudně trestán. Rovněž tak jeho evidenční karta řidiče nesvědčí o tom, že obviněný je osobou mající sklony k dopravní nekázni. V evidenční kartě řidiče je obsažen jediný záznam, a to za jízdu bez osvědčení o technickém průkazu a bez přilby. Obviněný se přitom k trestné činnosti doznal a litoval jí. Podle názoru Nejvyššího soudu všechny shora uvedené okolnosti ve svém souhrnu nedovolují učinit takový závěr, jaký z nich vyvozuje ministr spravedlnosti, pokud ve stížnosti pro porušení zákona na jejich podkladě argumentuje tak, že se jedná o závažný trestný čin, u kterého je vyloučeno uložení trestu obecně prospěšných prací, a že tedy obviněnému je nutno uložit nepodmíněný trest odnětí svobody.

Nejvyšší soud má zato, že za shora popsaných okolností nelze v posuzované věci dovodit, že by uložený trest, tj. trest obecně prospěšných prací ve výši 300 hodin a trest zákazu činnosti - zákazu řízení motorových vozidel na dobu 4 let, bylo možno považovat za trest, který je ve zřejmém nepoměru k stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo k poměrům pachatele či v rozporu s účelem trestu ve smyslu ustanovení § 266 odst. 2 tr. ř.

Pokud stěžovatel poukazuje na systematiku druhů trestů v § 27 tr. zák. s tím, že trest obecně prospěšných prací je mírnějším druhem trestu než trest odnětí svobody, včetně trestu odnětí svobody podmíněně odloženého, pak s tím nelze souhlasit. Trest obecně prospěšných prací nelze obecně pokládat za mírnější trest než trest odnětí svobody, jehož výkon byl podmíněně odložen (k tomu viz rozh. č. 56/1997 Sb. rozh. tr.). Stejně tak argumentace stěžovatele, že uložených 300 hodin obecně prospěšných prací je méně, než činí dolní hranice trestní sazby u trestného činu ublížení na zdraví dle § 224 odst. 1, 2 tr. zák. v návaznosti na ustanovení § 45a odst. 4 tr. zák., není rovněž případná. Pokud jsou při ukládání trestu splněny podmínky vymezené v § 23 odst. 1a § 31 odst. 1 tr. zák., uložení trestu obecně prospěšných prací ve výměře, která by po eventuálním přepočtu ve smyslu § 45a odst. 4 tr. zák. nedosahovala ani dolní hranice trestní sazby pro příslušný trestný čin,

nemůže odůvodňovat závěr, že takový trest je v rozporu se zákonem, a to dokonce v takové intenzitě, jak to vyžaduje § 266 odst. 2 tr. ř.

Na základě výše uvedených úvah lze uzavřít, že Nejvyšší soud neshledal ani ve výroku o trestu napadeného rozsudku takové porušení zákona, jež by přesvědčivě odůvodňovalo naplnění kritérií předpokládaných v ustanovení § 266 odst. 2 tr. ř. Ze všech výše uvedených skutečností Nejvyšší soud podle § 268 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona zamítl, protože napadeným rozsudkem odvolacího soudu ani v řízení, jež mu předcházelo, zákon porušen nebyl. Tento závěr bylo možno spolehlivě učinit již na podkladě spisového materiálu, aniž bylo třeba ve věci nařizovat veřejné zasedání a opatřovat vyjádření procesních stran.